

Časnik

Peticija Ohranimo javno šolstvo

Javno izobraževanje je temeljna človekova pravica, ki jo je država dolžna zagotavljati, so poudarili udeleženci nedavne okrogle mize in prvopodpisniki omenjene peticije. Ta njihova trditev je ena redkih, s katero se strinjam, kakor verjetno tudi velika večina državljanov, če ne kar vsi.

Kar me moti v nadaljevanju, je veliko število netočnih in zavajajočih trditev, izrečenih na okrogli mizi in/ali zapisanih v peticiji. Te netočnosti težko razumem kako drugače kot namerno zavajanje javnosti, iskanje grešnega kozla na povsem napačnem mestu; o podobnih akcijah pa se je že večkrat naknadno izkazalo, da so bile sredstvo speljevanja pozornosti stran od nekih drugih dogajanj, ki jih država želi izpeljati, preden bi državljani utegnili kaj oporekati.

Kakovostno javno šolstvo?

Poleg neresničnih trditev mi še posebej veliko zadrego predstavlja kategorično zatrjevanje, da imamo kakovostno javno šolstvo, vse kar je potrebno je samo še, da ga ubranimo pred hudobneži. Ta kakovost je en tak nesrečen pojem, ker je tako težko nekaterim ljudem, še posebej pa tistim ključnim, dopovedati, da v kakovostni šoli bi morali otroci cveteti, starši biti zadovoljni, učitelji pa poučevati z veseljem in entuziazmom. Mi pa vidimo v naših šolah preveč pogosto vse kaj drugega, pa čeprav imajo lepo prepleskane zidove, prostorne telovadnice in športna igrišča, raznovrstne nazive in projekte, v vsaki učilnici pa interaktivno tablo.

Na ministrstvu pravijo nekaj takega: Imamo veliko dobrih šol, a žal nimamo enotnih meril kakovosti, ki bi to pokazala. Jaz pa menim, in veliko se jih s tem strinja: Ko bo vsaj 85 odstotkov otrok z veseljem hodilo v šolo, ko bodo žareli od radovednosti in želje po znanju – raziskovanju, ne pa bili apatični; ko bo med otroki in mladino manj psihosomatskih motenj, ko bo nasilje v šolah le izjemen pojav – ne potrebujemo nobenih drugih meril za kakovost šole.

Temeljni nesporazum: Šole z akreditacijo in šole brez nje

Zakaj se širijo neutemeljene govorice o nekakšnih visokih šolninah na zasebnih šolah in posledično razslojevanju družbe? Mogoče imajo ljudje pri tem v mislih tri mednarodne šole v Ljubljani? Če je tako, moram pojasniti, da te šole spadajo v drugo kategorijo, izvajajo namreč svoj program, ki ni skladen z javno veljavnim učnim programom v Sloveniji. Ali bi bilo prav, da država financira tudi te šole, je stvar razprave, a kolikor vem, kaj takega ne pride v poštev.

Te šole ostajajo plačljive, in so tukaj, če nam je všeč ali ne. Niso vzrok za razslojevanje družbe, ampak so njegov simptom.

Trenutna vroča javna dilema zadeva samo tiste zasebne šole, ki izvajajo javno veljavni program, torej zagotavljajo enake minimalne standarde znanja kakor državne šole. Vsaka novo odprta zasebna šola mora to dokazati in če o tem uspešno prepriča državno komisijo, dobi akreditacijo. S tem postane pri njih pridobljeno spričevalo enakovredno tistemu, ki ga dobijo učenci v državnih šolah.

Takšne in samo takšne šole so po dosedanjem zakonu upravičene do davkoplačevalskega denarja; do januarja 2015 je bilo to 85 odstotkov zneska, kot ga prejme državna šola, po dekretu ustavnega sodišča pa bi morale od januarja 2016 vse šole prejemati enak znesek glede na število učencev, ne glede na to, ali jih upravlja država ali zasebnik – saj zagotavljajo enake standarde znanja. Preprosto bi lahko rekli – za enako delo enako plačilo.

Takšne zasebne šole pri nas so waldorfska, montessori in OŠ Antona Slomška; šola Lila pa je v postopku pridobivanja akreditacije. Slednja poučuje po principih Vzgoje za življenje, angleško Education for Life.

Zasebne šole praviloma nudijo učencem nekaj nadstandarda v primerjavi z državnimi, tega pa doplačajo starši učencev, in sicer se višina prispevka določi glede na dohodke staršev; tako da je socialni vidik upoštevan in se praktično ne more zgoditi, da bi bila takšna šola komu nedosegljiva s finančnega vidika.

Naš waldorfski vrtec že od ustanovitve deluje z zelo malo finančnimi sredstvi, po kvaliteti pa prekaša vse javne vrtce, ki jih poznam. Gre za umetnost ravnanja z denarjem in pripravljenostjo zaposlenih dati od sebe najboljše, kar lahko. Vrtec je subvencioniran od države. Plačujem 35% cene, kar znese 212 evrov mesečno. Ko smo imeli manj dohodkov, sem plačevala okrog 100 evrov. Prostori potrjeni takoj od začetka od državne komisije, kot popolnoma ustrezni. (Nina Kociper, mamica)

V primeru šole Lila, pri kateri država zavlačuje z akreditacijo, morajo starši v resnici pokriti celotno šolnino. Tega pa mnogi ne zmorejo, čeprav si zelo želijo, da bi njihov otrok lahko hodil v to šolo, in čeprav so davkoplačevalci. Imajo pravico do »brezplačnega« šolanja, nimajo pa pravice izbirati med vsaj dvema šolama z različnima pedagoškima pristopoma. Je to primerno za sodobno demokratično družbo, za kakršno se hočemo imeti?

Vzrok za nedostopnost teh šol je torej lahko samo sprenevedanje države; ali pa logistična nedostopnost, ker jih ni v vseh krajih oziroma jih ni dovolj. Onemogočanje še teh, ki so, najbrž ni primerna rešitev.

DEJSTVA (v marsičem drugačna, kot jih predstavlja peticija Ohranimo javno šolstvo)

1. ZASEBNE ŠOLE SO DOSTOPNE VSEM DRŽAVLJANKAM IN DRŽAVLJANOM.

Ker jih imamo trenutno samo v nekaj slovenskih mestih, v tem pogledu res niso dostopne vsem, ki bi si to želeli. Če govorimo o finančni nedostopnosti, trditev ne drži, oziroma jih lahko naredi nedostopne ravno nefinanciranje s strani države, kot sem pojasnila zgoraj.

2. VIŠINA JAVNIH SREDSTEV ZA ŠOLANJE JE ODVISNA LE OD ŠTEVILA OTROK IN NE ŠTEVILA ŠOL. VEČ ŠOL NE POMENI VEČ PORABLJENEGA DRŽAVNEGA DENARJA.

(Besedilo peticije pravi: Davkoplačevalke in davkoplačevalci s financiranjem zasebnih šol pravzaprav dvakrat financiramo osnovnošolske programe, kajti na nekaterih območjih poleg javnih šol, ki jih lahko obiskujejo vsi in ne samo nekateri otroci, delujejo tudi zasebne šole, ki se financirajo iz davkoplačevalskega denarja.)

Država dodeljuje sredstva glede na število učencev, in ne na število šol. Preprosto, če ima nek okoliš tisoč šoloobveznih otrok, država porabi za njih enako denarja, če vsi obiskujejo državno šolo ali če jih je recimo 700 na javni, 300 pa na akreditirani zasebni. Infrastrukturo zagotavlja občina oziroma država samo za javno šolo, pri zasebni šoli jo mora zagotoviti zasebnik! Za prostore, ogrevanje in podobno ne gre zasebnim šolam niti cent državnega denarja!

Gospod Jernej Pikalo kot nekdanji šolski minister pa menda že mora vedeti, na kakšen način država financira šolanje. Kako se mu lahko zareče takšna nesmiselna trditev?

3. PETICIJA NE IZPOSTAVLJA DOBROBITI OTROK IN DRUŽIN, AMPAK ZGOLJ PULJENJE ZA DRŽAVNI DENAR.

(...sile poskušajo po drugih poteh priti do istega rezultata: najprej davkoplačevalskega denarja za financiranje njihovih zasebnih osnovnih šol, nato pa do razgradnje mreže javnih šol, kjer bodo nato prav oni nadomestni ponudniki storitev.)

Ne vidim nobenega znaka, da bi avtorji peticije v resnici pomislili na otroke, zaradi katerih in za katere šole obstajajo. Davkoplačevalski denar ne gre nikoli za financiranje nobene šole, ampak gre za šolanje otrok, naših otrok. Ali je javna šola tam zato, da imajo učitelji in ostalo osebje plače? Ali pač zato, da se otroci izobražujejo? Če zasebna šola predstavlja grožnjo, da bo še nekdo drug poleg javnih uslužbencev črpal državni denar, ne pa prostor za malo drugačno učenje otrok... potem, po tej logiki, je tudi javna šola tam zaradi plač uslužbencev, in ne zaradi otrok?

Ko bi vsaj nekdo, za hip, pomislil in se vprašal – kaj pa je boljše za otroke? Morda celo pomislil na dobrobit celih

družin?

4. ZA RAZVOJ SLOVENIJE JE IZOBRAŽEVANJE PREVEČ POMEMBNO, DA BI GA PREPUSTILI ZASEBNIM INTERESOM.

O pomembnosti izobraževanja se gotovo vsi strinjamo. Zdi pa se mi nepošteno od avtorjev peticije, da neresnično in zavajajoče namigujejo na sporne zasebne interese, najverjetneje finančne.

Zasebne šole so ustanovljene kot zavodi, ki ne smejo imeti dobička pri poslovanju. Če ga ustvarijo, ga morajo preliti nazaj v svojo dejavnost. Nikakršnih bajnih plač ne more biti ali česa podobnega, zakon to ureja. Učitelji na zasebni šoli so plačani po enaki lestvici kot na javni šoli, ne morejo biti plačani drugače.

Resnični zasebni interes, ki je tu prisoten, je interes staršev in pedagogov, da otroci dobijo kvalitetnejšo popotnico za življenje; da se razvijajo zdravo in celovito; da se jim ne ubije veselja do učenja, kot se to zgodi v javnih šolah zaradi njihovega načina dela.

V ustanovitev in zagon šole morajo vložiti veliko napora in entuziazma, saj gre za velik organizacijski, finančni in strokovni podvig, tu pa so še številne birokratske ovire. Entuziazem in zavestno gojenje dobrih odnosov in ostalih višjih vrednot prežema celotno življenje takšne šole, saj je tudi nastala zaradi globoke želje po zdravem in konstruktivnem učnem okolju.

V javni šoli imajo samo nekateri zaposleni takšne odlike, za mnoge pa je poučevanje zgolj varna javna služba. Sistemsko ni poskrbljeno, da bi imeli vsi otroci dobre učitelje, saj pri nas lahko postane učitelj praktično kdorkoli, ki je končal neko srednjo šolo – osebne kvalitete se ne preverjajo. Sistem plačuje vse učitelje enako, od najboljših do najslabših, in tudi njihov sindikat ščiti vse enako.

Na zasebni šoli so prav tako vsi učitelji plačani enako, razlika pa je v izboru, kdo lahko pride tja učiti. Pri izbiri kadra niso pomembna samo formalna spričevala, ampak še bolj osebnost, stališča, življenjska filozofija, odnos do otrok.

5. NAŠ CILJ MORA BITI NAJKVALITETNEJŠA IZOBRAZBA VSAKE POSAMEZNICE IN VSAKEGA POSAMEZNIKA, KAR PA LAHKO IZVEDE LE MREŽA JAVNIH ŠOL. (?)

Na njihovi fb strani sem vprašala po razlagi trditve, da to 'lahko izvede samo mreža javnih šol.' Zakaj nihče drug na svetu ne bi mogel ponuditi kvalitetne izobrazbe? Odgovora še nisem dobila.

Najbrž bi ga utemeljevali z nedostopnostjo zasebnih šol za vse. Ugotovili smo že, da jih nedostopne lahko naredi samo država, če jih ne bo financirala enako kot tiste, ki jih upravlja sama.

Vsekakor se nas veliko strinja, da sedanja mreža javnih šol ne zagotavlja kvalitetne izobrazbe. Uporablja zastarele metode, kot je frontalno poučevanje; občutno prevelik je delež učenja na pamet, bistveno premalo spodbujanja kritičnega, samostojnega, ustvarjalnega razmišljanja; poučevanje je minimalno vezano na življenje izven šole; ne razvija v zadostni meri veščin, pomembnih za današnje poklicne zahteve: inovativnost, kreativnost, sodelovanje, timsko delo, odnosna kompetenca; ne uspeva motivirati za učenje, ampak naravno željo po učenju celo zatire; ne obvladuje nasilja, ki je v velikem porastu.

Več lahko preberete na [blogu Kje pa vas čevelj žuli? – Šolstvo](#).

Časnik je še vedno brezplačen, **ni pa zastoj in ne poceni. Če hočete in zmorete, lahko njegov obstoj podprete z donacijo.**

[Doniraj!](#)

© Avtorske pravice 2016 — [Časnik](#). Vse pravice pridržane.

